

# Rada Miejska Iławy

## Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 2012 rok



Urząd Miasta w Iławie  
Ośrodek Psychoedukacji, Profilaktyki Uzależnień i  
Pomocy Rodzinie w Iławie

**Spis treści.**

1. Podstawa prawna i merytoryczna .....	3
2. Profilaktyka i rozwiązywanie problemów związanych z zachowaniami ryzykownymi (alkohol, narkotyki, przemoc).....	4
3. Diagnoza.....	11
4. Zadania i działania programu .....	20
a) Zadanie pierwsze .....	20
b) Zadanie drugie .....	22
c) Zadanie trzecie .....	24
d) Zadanie czwarte.....	27
e) Zadanie piąte .....	27
f) Zadanie szóste .....	28
g) Zadanie siódme .....	28
5. Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych .....	29
a) Kompetencje członków gminnych komisji .....	29
b) Skład Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.....	30
c) Zasady wynagradzania członków MKRPA .....	30
d) Zespół Interdyscyplinarny .....	31
6. Preliminarz wydatków bieżących – Profilaktyka i MKRPA.....	33

**Podstawa prawna i merytoryczna programu:**

- Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi z dnia 26 października 1982 r. z późniejszymi zmianami (Dz. U. 2007 r. Nr 70 poz. 473);
- Wojewódzki Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Województwie Warmińsko - Mazurskim na lata 2008 – 2011;
- Strategia Integracji i Polityki Społecznej Miasta Iławy na lata 2005 – 2015;
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. 2011 Nr 449, poz. 887)
- Raport z badań ankietowych rozpowszechniania i używania alkoholu i innych substancji psychoaktywnych wśród uczniów iławskich gimnazjów – zrealizowanych w grudniu 2010 roku. Realizator Krzysztof Bobrowski – Instytut Psychiatrii i Neurologii w Warszawie;

## **Profilaktyka i rozwiązywanie problemów związanych z zachowaniami ryzykownymi (alkohol, narkotyki, przemoc).**

Zgodnie z zapisami ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi zadaniem własnym gminy jest „*prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracja społeczna osób uzależnionych od alkoholu*” ( art.4<sup>1</sup> ust 1 ustawy ).

Dotychczasowe działania gminy w tym zakresie wynikały z przyjmowanego corocznie na mocy powyższej ustawy Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

W szczególności zadania wskazane w ustawie a realizowane w ramach Miejskiego Programu obejmują :

1. zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu,
2. udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie,
3. prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo – wychowawczych i socjoterapeutycznych,
4. wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych,
5. podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13<sup>1</sup> i 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego,
6. wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej.

Zgodnie z zapisami ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii z dnia 29 lipca 2005 r. „przeciwdziałanie narkomanii należy do zadań własnych gminy”, obejmujących:

Art. 10.1. ustawy:

1. zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem,
2. udzielanie rodzinom, w których występują problemy narkomanii, pomocy psychospołecznej i prawnej,
3. prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć sportowo – rekreacyjnych dla uczniów, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo – wychowawczych i socjoterapeutycznych,
4. wspomaganie działań instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów narkomanii,
5. pomoc społeczną osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych dotkniętych ubóstwem i wykluczeniem społecznym i integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego.

Zgodnie z nowoczesnym rozumieniem profilaktyki nie ma żadnych praktycznych i naukowych podstaw do tworzenia działań w zakresie profilaktyki pierwszorzędowej oddzielnie dla jakichkolwiek problemów wynikających z używania substancji psychoaktywnych. Obecnie mówi się o profilaktyce zachowań ryzykownych wśród dzieci i młodzieży. Pod tym określeniem kryje się picie napojów alkoholowych przez młodych ludzi, branie przez nich narkotyków, wczesną aktywność seksualną, agresywne zachowania, palenie papierosów, przemoc. Zachowania ryzykowne należą do zachowań ludzi w różnym wieku, jednak negatywne konsekwencje zachowań ryzykownych u młodzieży są zazwyczaj poważniejsze i występują szybciej niż u dorosłych z powodu nie zakończonego jeszcze rozwoju biologicznego, intelektualnego, emocjonalnego i społecznego. Im młodszy wiek, tym większe zagrożenie.

W populacji młodych ludzi znajdują się osoby w różnym stopniu narażone na dysfunkcje i wynikające z nich szkody.

Odpowiednio do stopnia ryzyka profilaktyka prowadzona jest na trzech poziomach:

- I. **Profilaktyka pierwszorzędowa** – adresowana jest do całej populacji. Działaniami prewencyjnymi obejmuje się szerokie nie zdiagnozowane populacje (np. uczniów całej szkoły). Profilaktyka pierwszorzędowa ma dwa cele: promocję zdrowego stylu życia oraz opóźnienie wieku inicjacji, a przez to zmniejszenie zasięgu zachowań ryzykownych.
- II. **Profilaktyka drugorzędowa** – adresowana jest do grupy podwyższonego ryzyka. Celem działań jest ograniczenie głębokości i czasu trwania dysfunkcji, umożliwienie wycofania się z zachowań ryzykownych (np. poradnictwo i terapia rodzinna, terapia indywidualna, socjoterapia, terapia grupowa).
- III. **Profilaktyka trzeciorzędowa** – adresowana jest do grupy wysokiego ryzyka. Ma ona na celu przeciwdziałanie pogłębianiu się procesu chorobowego i degradacji społecznej oraz umożliwienie powrotu do normalnego życia w społeczeństwie. Głównie jest to leczenie, rehabilitacja i resocjalizacja.

Jak widać zakres i metody działań profilaktycznych i naprawczych w grupach wysokiego ryzyka przenikają się wzajemnie i tak np. w rodzinie osoby dorosłej uzależnionej z jednej strony będą to działania rehabilitacyjne i lecznicze (wobec osoby uzależnionej) a profilaktyczne wobec członków jego rodziny – współmałżonka oraz dzieci.

Na każdym poziomie działania profilaktyczne prowadzone są przez odpowiednich realizatorów:

- **w profilaktyce pierwszorzędowej** realizatorami działań profilaktycznych powinni być wychowawcy i nauczyciele danej szkoły wspierani przez pedagogów, psychologów. Działania profilaktyczne odbywają się głównie w szkole, w działania zaangażowani są także rodzice;
- **w profilaktyce drugorzędowej** realizatorami działań są przede wszystkim odpowiednio przeszkoleni pedagodzy i psycholodzy (terapeuci, socjoterapeuci, doradcy rodzinni itp.) a terenem działań są świetlice socjoterapeutyczne, ośrodki profilaktyczne, poradnie psychologiczno – pedagogiczne itp.;
- **w profilaktyce trzeciorzędowej** realizatorami programów są lekarze specjaliści, psycholodzy – psychoterapeuci, instruktorzy terapii uzależnień. Programy te wymagają współpracy między przedstawicielami wielu resortów. Terenem

działań są specjalistyczne poradnie i ośrodki lecznicze, szpitale, zakłady karne, placówki wychowawcze i resocjalizacyjne.

W profilaktyce „ważne jest zachowanie kolejności działań. Jeżeli jakaś nie zdiagnozowana populacja jest hipotetycznie zagrożona epidemią, bezpiecznie możemy zalecać przyjmowanie witamin, dobre odżywianie się czy wypoczynek. Nie podaje się wszystkim antybiotyków na wszelki wypadek, albo dlatego, że jedno dziecko w grupie zachorowało. Efektem takich działań mógłby być spadek odporności u zdrowych dzieci i zwiększenie tym samym ryzyka infekcji” (Materiały Krajowego Biura ds. Przeciwdziałania Narkomanii).

Inaczej mówiąc nie należy wprowadzać programów profilaktycznych skierowanych do grup ryzyka do klasy szkolnej dlatego, że jeden uczeń sięgnął po alkohol. Działania profilaktyczne (zwłaszcza drugo i trzeciorzędowe) powinny być poprzedzone rzetelną diagnozą.

Dotychczasowe działania profilaktyczne na poziomie lokalnym realizowane w szkołach można podzielić na trzy grupy:

- samodzielne programy profilaktyczne - realizowane niezależnie od obowiązującego programu nauczania i wychowania, skoncentrowane na specyficznych celach i zadaniach;
- działania zintegrowane z programem szkolnym – wykorzystujące obowiązujący program nauczania w zakresie różnych przedmiotów i skorelowany z programem wychowawczym;
- działania incydentalne – podejmowane w odpowiedzi na konkretne wydarzenia, które miały miejsce w samej szkole.

Wyżej wymienione założenia leżą u podstaw planowanych działań profilaktycznych zawartych w programie. Założenia powyższe odnoszą się głównie do działań skierowanych do dzieci i młodzieży objętych profilaktyką pierwszo i drugorzędową ale mają także zastosowanie wobec starszych populacji i różnych kategorii problemów.

Profilaktyka to zapobieganie zidentyfikowanym i spodziewanym zagrożeniom poprzez przedsięwzięcie działań mających na celu niedopuszczanie do negatywnie ocenianych przekształceń istniejącego stanu rzeczy.

W profilaktyce z jednej strony staramy się eliminować lub redukować czynniki ryzyka – czyli cechy, sytuacje, warunki sprzyjające powstawaniu zachowań problemowych

i ryzykownych, z drugiej wzmacniamy czynniki chroniące – czyli cechy, sytuacje, warunki zwiększające odporność na działania czynników ryzyka.

Wszystkie planowane działania profilaktyczne w ramach Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2012 - 2015 odnoszą się do wszystkich zachowań ryzykownych i mają na celu zapobieganie powstawaniu nowych problemów oraz zmniejszenie problemów i szkód już istniejących.

O jakich problemach i szkodach mówimy? Otóż potocznie uważa się że problemy związane z substancjami psychoaktywnymi to głównie uzależnienie: osób dorosłych od alkoholu i młodych ludzi od narkotyków.

Dokładna analiza problematyki używania substancji psychoaktywnych wskazuje że:

- oprócz ludzi uzależnionych są także nadmiernie i szkodliwie pijący (szacuje się że jest ich 3 razy więcej niż osób uzależnionych);
- i uzależnieni i nadmiernie pijący nie żyją w pustce – mają żony, mężów, matki, własne dzieci (szacuje się, że około 2.5 miliona dzieci wychowuje się w rodzinie z problemem alkoholowym);
- problemom „*alkoholowym*” towarzyszy często przemoc domowa (badania żon alkoholików ujawniają, że ponad 60% z nich doświadcza przemocy);
- pod wpływem alkoholu lub narkotyków dochodzi często do naruszania prawa i porządku (przestępczość i agresja osób nieletnich, prowadzenie pojazdów w stanie nietrzeźwym).

Można stwierdzić, że obszary szkód powodowanych nadużywaniem środków psychoaktywnych i negatywne zjawiska związane z przemocą w rodzinie nie dotyczą tylko osób uzależnionych. Cierpią i to często w dużo większym stopniu osoby bliskie z kręgu osoby uzależnionej czy też nadmiernie pijącej.

Do najważniejszych problemów związanych z używaniem środków psychoaktywnych zaliczamy:

**1. Samoniszczenie osób uzależnionych od alkoholu:**

szacuje się, że w Polsce żyje około 1 mln – 1,2 mln osób uzależnionych.

**2. Szkody zdrowotne u nadużywających alkoholu osób dorosłych:**

szacuje się, że około 1,5 miliona pacjentów leczących się z powodu różnych chorób u lekarzy specjalistów i w podstawowej opiece zdrowotnej poważnie nadużywa



alkoholu, choć nie są uzależnieni. W związku z tym ich leczenie jest mniej efektywne, co zwiększa szkody zdrowotne i koszty świadczeń dla tej grupy pacjentów.

### **3. Szkody występujące u nadużywającej alkoholu i używającej narkotyków młodzieży:**

W województwie warmińsko – mazurskim podobnie jak w całym kraju, około 20 % nastolatków nadużywa alkoholu w sposób przynoszący poważne szkody dla rozwoju fizycznego, psychicznego i moralnego. W przypadku dzieci i młodzieży w wieku 7 – 18 lat, zachodzą niepokojące zjawiska i procesy. Obniża się wiek inicjacji alkoholowej: pierwszy kontakt przed ukończeniem 12 roku życia w 64,6 %, a pomiędzy 13 a 15 rokiem życia w przypadku 31,9 % dzieci i młodzieży, co oznacza iż tylko 4,5 % osób sięgnęło po alkohol w późniejszym okresie.

Zaciera się różnica wieku inicjacji i częstotliwości spożywania alkoholu występująca poprzednio pomiędzy chłopcami i dziewczętami. Rośnie częstotliwość spożywania alkoholu oraz liczba eksperymentujących z narkotykami.

### **4. Przemoc domowa i inne szkody w rodzinie z problemem alkoholowym:**

Około 3 do 4 milionów osób (dorosłych i dzieci) żyje w rodzinach, w których z powodu powtarzającej się nietrzeźwości dochodzi do przemocy, zaniedbań, ubóstwa, demoralizacji oraz innych zjawisk powodujących – stres, współuzależnienie, zaburzenia rozwoju psychofizycznego dzieci.

Badania wpływu alkoholu na życie rodzinne wykazały, iż stymuluje on, bądź pogłębia stany wykojenia społecznego sprawców przestępstw oraz utrwała procesy dezorganizacji życia rodzinnego, wywołujące patologiczne typy zachowań dzieci z tych rodzin.

### **5. Przestępstwa i wykroczenia popełnione przez osoby nietrzeźwe:**

W tym obszarze szkód na szczególną uwagę zasługują takie zjawiska, jak:

- nietrzeźwość kierowców i powodowane przez nich wypadki;
- związek nietrzeźwości z przestępstwami pospolitymi, z recydywą, z agresją w miejscach publicznych;
- związek nietrzeźwości z przemocą domową i wykorzystywaniem seksualnym.

### **6. Łamanie prawa związane z handlem napojami alkoholowymi:**

Najważniejszymi zjawiskami problemowymi są w tym obszarze naruszanie prawa związane ze sprzedażą alkoholu osobom nieletnim oraz nielegalny handel napojami alkoholowymi.

### **7. Alkoholowa dezorganizacja środowiska pracy:**

Nietrzeźwość w miejscu pracy mimo poprawy sytuacji w ostatnich latach nadal jest częstą przyczyną wypadków i obniżenia wydajności pracy.

Zawarte w programie działania mają na celu ograniczenie rozmiarów wyżej wymienionych szkód. Z jednej strony są to działania profilaktyczne, których głównym celem jest zapobieganie powstawaniu nowych problemów, z drugiej działania na rzecz rozwiązywania i zmniejszania rozmiarów aktualnie istniejących problemów.

## Diagnoza Problemów

Każdy program działań naprawczych i profilaktycznych powinien opierać się na rzetelnej diagnozie skali problemów.

Działania planowane w Programie wynikają z diagnozy przeprowadzonej w roku 2010 przez Instytut Psychiatrii i Neurologii w Warszawie. Raport z Badań Ankietowych Rozpowszechniania Używania Substancji Psychoaktywnych Wśród Uczniów Hawskich Gimnazjów – XII 2010r. stanowi załącznik Programu.

Odsyłając Państwa do szczegółowej analizy danych zawartych w Raporcie z badań przypomnijmy że powyższe badania były już trzecią edycją.

Pierwsze badania przeprowadzone były w 2001 roku również przez Instytut Psychiatrii i Neurologii w Warszawie.

Kolejne edycje badań, miały służyć analizie zmian sytuacji epidemiologicznej wśród młodzieży gimnazjalnej.

*Zasadniczymi celami prezentowanych tu badań było oszacowanie rozpowszechnienia używania legalnych i nielegalnych substancji psychoaktywnych wśród uczniów gimnazjów z Hławy w 2010 roku oraz analiza krótkoterminowych i długoterminowych trendów. Cele szczegółowe obejmowały:*

- 1. Oszacowanie rozpowszechnienia picia alkoholu i używania innych substancji psychoaktywnych przez uczniów klas pierwszych i trzecich gimnazjów, ze szczególnym uwzględnieniem używania tzw. „dopalaczy”.*
- 2. Analizę trendów w zakresie używania substancji psychoaktywnych od 2001 do 2010 roku.*
- 3. Oszacowanie rozpowszechnienia występowania innych zachowań problemowych wśród młodzieży, takich jak: przemoc, w tym cyber-przemoc, wykroczenia, hazard, problemy związane z hazardem, grami lub nadmiernym korzystaniem z komputera.*
- 4. Analiza wybranych czynników związanych z używaniem substancji psychoaktywnych i innymi zachowaniami problemowymi.*

Z badań wynikają konkretne wnioski do działań profilaktycznych w naszym mieście.

Na podstawie wyników jakie przyniosła przeprowadzona analiza czynników ryzyka można ukierunkować lokalne działania profilaktyczne.

1. Znaczne rozpowszechnienie częstego używania i nadużywania alkoholu i innych substancji psychoaktywnych wśród starszej młodzieży gimnazjalnej sugeruje potrzebę wdrożenia w gimnazjach i szkołach ponadgimnazjalnych systemu działań

- interwencyjnych. W tym obszarze można rozwijać, rozpoczęte już w Iławie działania, polegające na przygotowaniu pedagogów szkolnych, pielęgniarek i wychowawców do: rozpoznawania pierwszych symptomów używania przez uczniów środków psychoaktywnych; prowadzenia krótkiej interwencji wobec ucznia eksperymentującego z substancjami psychoaktywnymi; kierowania uczniów i/lub ich rodziców do odpowiednich placówek medycznych lub psychologicznych.
2. Potrzeba dalszego rozwoju i systematycznego prowadzenia wczesnych działań profilaktycznych. Można objąć dobrymi, skutecznymi programami większość populacji uczniów starszych klas szkoły podstawowej (1/3 mogła zaznaczyć się w wynikach badań, ale wydaje się to zbyt mało). Nie jest to bardzo trudne zadanie – wystarczy co roku przygotować do realizacji programów dwie grupy wychowawców, zamiast jak dotychczas tylko jednej.
  3. Działania profilaktyczne kierowane do młodzieży powinny uwzględniać rolę wpływów społecznych (szczególnie rówieśniczych) ze względu na wykazane w badaniach ich duże znaczenie dla używania substancji psychoaktywnych.
  4. Dużą wagę mogą mieć działania ukierunkowane na ograniczenie młodzieży dostępności alkoholu, papierosów i środków narkotyzujących. W tym zakresie istotna jest dobra współpraca szkół oraz różnych instytucji zajmujących się młodzieżą z policją i strażą miejską, działania edukacyjne wobec sprzedawców alkoholu i papierosów. Uzasadniona i potrzebna wydaje się determinacja społeczności lokalnej i administracji, aby nie dopuścić do ponownego otwarcia sklepów z dopalaczami.
  5. Pewne znaczenie mogą mieć działania skierowane do rodziców uczniów, szczególnie działania wspierające rodziców w ich roli wychowawczej, przykłady tego typu programów to: „Szkoła dla rodziców”, czy „Program wzmacniania rodzin”.
  6. Potrzeba upowszechnić działania zapobiegające wykroczeniom i agresji wśród młodzieży, ze względu na stosunkowo duże rozpowszechnienie tego typu problemów.
  7. Istotne wydaje się także upowszechnianie w środowisku nauczycieli wiedzy na temat konsekwencji społecznego odrzucania słabszych uczniów, potrzeby życzliwości, opieki i pomocy słabszym uczniom w osiąganiu lepszych wyników w nauce i rozwijaniu ukrytych zdolności.

Jak już zostało stwierdzone wcześniej planowane działania profilaktyczne wynikają z Raportu a także z bieżącego monitoringu problemów związanych z substancjami psychoaktywnymi i przemocą prowadzonego przez Ośrodek Psychoedukacji, Szkoły, Komendę Powiatową Policji, Sąd i Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Iławie.

Z analizy danych wynika, że nadal utrzymuje się tendencja powolnego wzrostu liczby osób zgłaszających się o pomoc w związku z problemami uzależnień. Inaczej mówiąc istnieje szara, nieznaną liczbą osób, które wymagają pomocy ale ukrywają swój problem.

Dane oficjalne, ale szacunkowe mówią o uzależnionych w skali 2–3 % populacji w Ilawie byłaby to liczba pomiędzy 500 a 800 osób. Z informacji z placówek leczniczych wynika, że rocznie leczy się dużo mniejsza liczba pacjentów.

**Tab. 1. Poradnia Leczenia Uzależnień w Szpitalu Powiatowym w Ilawie:**

rok	Ilość osób podejmujących leczenie - uzależnieni				
	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni	Współuzależni. Kobiety	Współuzależn. Mężczyźni
2008	149	17	132	1	58
2009	202	41	161	101	20
2010	180	63	117	63	117

Na podstawie powyższych danych można zauważyć, że liczba osób podejmujących leczenie w roku 2010 była o 20% wyższa w stosunku do ilości osób w roku 2008. W oparciu o powyższą tabelę można również zauważyć, że ilość kobiet podejmujących leczenie na przełomie dwóch lat wzrosła trzykrotnie.

### Informacje dotyczące ilości wykroczeń i przestępstw popełnionych pod wpływem alkoholu z rozbiciem na dorosłych i młodzież-lata 2009-2010

Rok	Liczba ujawnionych kierujących pojazdami w stanie nietrzeźwości i znajdujących się w stanie po użyciu alkoholu (art. 178a KK i art. 87KW)	Liczba wniosków o ukaranie wobec sprawców art. 51§2 KW		Liczba wniosków ogółem wobec sprawców art. 51 KW		Liczba pozostałych wykroczeń związanych z nietrzeźwością sprawców (art. 70§2 KW, art. 87 KW i art. 43'.1 Ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi)		Liczba pozostałych wykroczeń		Liczba osób osadzonych w pomieszczeniach dla osób zatrzymanych	
		Dorośli	Nieletni	Dorośli	Nieletni	Dorośli	Nieletni	Dorośli	Nieletni	Ogółem	W tym nieletni
od dnia 26.06.09	365	26	5	40	10	51	3	1219	78	705	4
2010	316	33	1	45	13	107	5	1940	69	880	1

Analizując dane dotyczące wykroczeń można zauważyć, że zmiany procentowe dotyczące udziałów osób nieletnich nie uległy zmniejszeniu. Uległa natomiast ogólna ilość osób popełniających wykroczenia. W świetle takich danych należy założyć, że wymagane są działania mające na celu zmniejszenie tendencji wzrostowej w tym zakresie.

**Tab. 3. Dane ze szkół – Szkoły Podstawowe:**

	2008/2009	2009/2010	2010/2011
<b>Ilość dzieci uczących się</b>	<b>1244</b>	<b>1190</b>	<b>1427</b>
a. ilość dziewcząt	619	580	708
b. ilość chłopców	625	610	719
<b>Ilość uczniów zagrożonych niedostosowaniem społecznym</b>	<b>81</b>	<b>142</b>	<b>99</b>
a. z rodzin niewydolnych wychowawczo	25	73	51
b. z rodzin z problemem alkoholowym	28	45	39
c. z rodzin z problemem przemocy	28	24	9
<b>Ilość ujawnionych przypadków wśród uczniów</b>	<b>6</b>	<b>6</b>	<b>9</b>
a. picie alkoholu	1	1	1
b. zażywanie narkotyków	-	-	-
c. palenie papierosów	5	5	8
<b>Ilość ujawnionych przypadków w relacji uczeń-uczeń</b>	<b>26</b>	<b>119</b>	<b>56</b>
a. agresja słowna, fizyczna, wulgarne zachowania	23	92	49
b. inne (np. szantażowanie, niszczenie mienia, kradzieże)	3	27	7

**Tab. 4. Dane ze szkół – Gimnazja:**

	2008/2009	2009/2010	2010/2011
<b>Ilość dzieci uczących się</b>	<b>1017</b>	<b>963</b>	<b>902</b>
a. ilość dziewcząt	481	478	443
b. ilość chłopców	536	485	459
<b>Ilość uczniów zagrożonych niedostosowaniem społecznym</b>	<b>66</b>	<b>62</b>	<b>50</b>
a. z rodzin niewydolnych wychowawczo	36	47	32
b. z rodzin z problemem alkoholowym	25	8	11
c. z rodzin z problemem przemocy	5	7	7
<b>Ilość ujawnionych przypadków wśród uczniów</b>	<b>54</b>		<b>21</b>
a. picie alkoholu	8	-	-
b. zażywanie narkotyków	2	-	1
c. palenie papierosów	44	41	20
<b>Ilość ujawnionych przypadków w relacji uczeń-uczeń</b>	<b>71</b>	<b>54</b>	<b>42</b>
a. agresja słowna, fizyczna, wulgarne zachowania	51	46	36
b. inne (np. szantażowanie, niszczenie mienia, kradzieże)	20	8	6

**Tab. 5. Dane ze szkół: Szkoły Średnie:**

	2008/2009	2009/2010	2010/2011
<b>Ilość dzieci uczących się</b>	<b>2802</b>	<b>1879</b>	<b>2775</b>
a. ilość dziewcząt	1424	817	1357
b. ilość chłopców	1378	1062	1418
<b>Ilość uczniów zagrożonych niedostosowaniem społecznym</b>	<b>108</b>	<b>151</b>	<b>101</b>
a. z rodzin niewydolnych wychowawczo	40	74	53
b. z rodzin z problemem alkoholowym	51	55	38
c. z rodzin z problemem przemocy	17	22	10
<b>Ilość ujawnionych przypadków wśród uczniów</b>	<b>206</b>	<b>209</b>	<b>135</b>
a. picie alkoholu	32	18	15
b. zażywanie narkotyków	17	1	12
c. palenie papierosów	157	190	108
<b>Ilość ujawnionych przypadków w relacji uczeń-uczeń</b>	<b>62</b>	<b>32</b>	<b>42</b>
a. agresja słowna, fizyczna, wulgarne zachowania	56	27	37
b. inne (np. szantażowanie, niszczenie mienia, kradzieże)	6	5	5

Olbrzymim problemem w naszym mieście jest nadal zbyt łatwa dostępność alkoholu przez dzieci i młodzież. Jak wynika z Raportu z badań dostępność alkoholu jest wciąż duża na szczególną uwagę zasługują dane dotyczące uczestniczenia przez dziewczęta w spotkaniach towarzyskich, podczas których pito alkohol.

Zgodnie z danymi zawartymi w powyższych tabelach ilość ujawnionych przypadków dotyczących picia alkoholu, agresji itp. w ciągu 3 lat uległa zmniejszeniu. Eskalacja nastąpiła w roku szkolnym 2009/2010. Można zauważyć, że ilość ujawnionych przypadków dotyczących agresji jest największa w szkole podstawowej, natomiast sukcesywnie zmniejsza się na poziomie gimnazjum. Istnieje ryzyko, iż dane przedstawione w powyższych tabelach obarczone są dużym błędem i może wynikać to z faktu, że ilość wykrytych przypadków nie odzwierciedleniem ilości faktycznego poziomu problemu

**Tab. 6. Informacje Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Iławie dotycząca osób/rodzin korzystających z pomocy społecznej**

Lp.	Osoby/rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu:	2009		2010		2011	
		Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
1.	Problemu z alkoholem	43	90	49	104	42	91
2.	Przemocy w rodzinie	4	12	5	17	8	27
3.	Bezradności w sprawach wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego	338	1280	299	1156	315	1206
4.	Narkomanii	-	-	2	6	1	1

Poniżej kilka danych przedstawionych w postaci tabel oraz wykresów zawartych i opracowanych w oparciu o Raport:

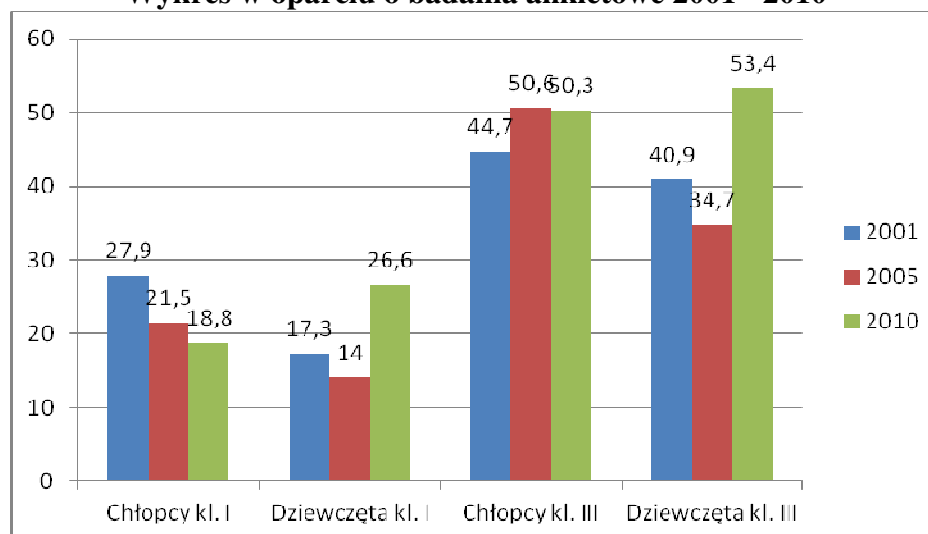
**Tab. 7. Zmiany w dostępności alkoholu:**

Klasy I	Wskaźniki dostępności					
	Na ile łatwo mógłbyś kupić alkohol? (odpowiedzi: łatwo lub bardzo łatwo)			Uczestniczenie w spotkaniach towarzyskich, podczas których pito alkohol		
	2001	2005	2010	2001	2005	2010
Chłopcy	57,5 <sup>##</sup>	56,5 <sup>###</sup>	45,6 <sup>*</sup>	48,1	49,5 <sup>##</sup>	34,9 <sup>###</sup>
Dziewczęta	43,9	37,3	37,1	45,8	36,8	53,1 <sup>**</sup>
Razem	50,4	46,5	41,3	46,7	42,7	43,7
<b>Klasy III</b>						
Chłopcy	67,7	69,0	66,9	78,6	78,7	73,2
Dziewczęta	62,1	66,5	58,4	74,5	84,3 <sup>**</sup>	78,9
Razem	64,8	67,6	62,4	76,9	82,2 <sup>*</sup>	76,1 <sup>*</sup>

\*\*\* - p<0,001; \*\* - p<0,01; \* - p<0,05; poziom istotności dla wartości testu  $\chi^2$  - porównanie wskaźników w stosunku do poprzedniej edycji badań (wartości w wierszach);



**Picie alkoholu – ostatnie 30 dni**  
**Wykres w oparciu o badania ankietowe 2001 - 2010**



**Tab. 8. Zmiany w zakresie podstawowych wskaźników picia alkoholu:**

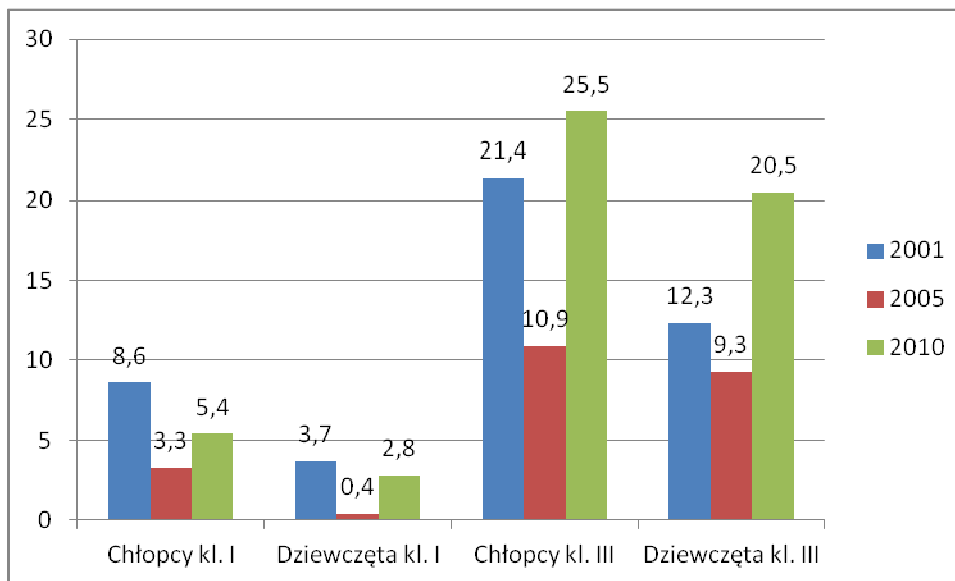
	Odsetki uczniów, którzy pili alkohol:								
	kiedykolwiek w życiu			w okresie 12 miesięcy poprzedzających badanie			w okresie 30 dni poprzedzających badanie		
	2001	2005	2010	2001	2005	2010	2001	2005	2010
<b>Klasy I</b>									
Chłopcy	72,1 <sup>#</sup>	65,0 <sup>###</sup>	57,7	60,1	45,8 <sup>**</sup>	43,0	27,9 <sup>##</sup>	21,5 <sup>#</sup>	18,8
Dziewczeta	64,0	50,4 <sup>**</sup>	57,3	52,3	37,7 <sup>**</sup>	41,3	17,3	14,0	26,6 <sup>**</sup>
Razem	68,7	56,9 <sup>***</sup>	57,7	56,7	41,4 <sup>***</sup>	42,3	22,6	17,7	22,5
<b>Klasy III</b>									
Chłopcy	91,4 <sup>#</sup>	85,1 <sup>*</sup>	81,5	85,2 <sup>##</sup>	77,0 <sup>*</sup>	75,2	44,7	50,6 <sup>#</sup>	50,3
Dziewczeta	84,7	88,1	83,9	74,5	73,7	79,5	40,9	34,7	53,4 <sup>***</sup>
Razem	88,3	86,9	82,9	80,3	75,4	77,6	42,9	41,5	52,2 <sup>**</sup>

\*\*\* -  $p < 0,001$ ; \*\* -  $p < 0,01$ ; \* -  $p < 0,05$ ; poziom istotności dla wartości testu  $\chi^2$  - porównanie wskaźników w stosunku do poprzedniej edycji badań (wartości w wierszach);  
 ### -  $p < 0,001$ ; ## -  $p < 0,01$ ; # -  $p < 0,05$ ; poziom istotności dla wartości testu  $\chi^2$  - porównanie wskaźników dla grup chłopców i dziewcząt dla każdego poziomu klasy i każdej edycji badań z osobna (wartości w kolumnach)

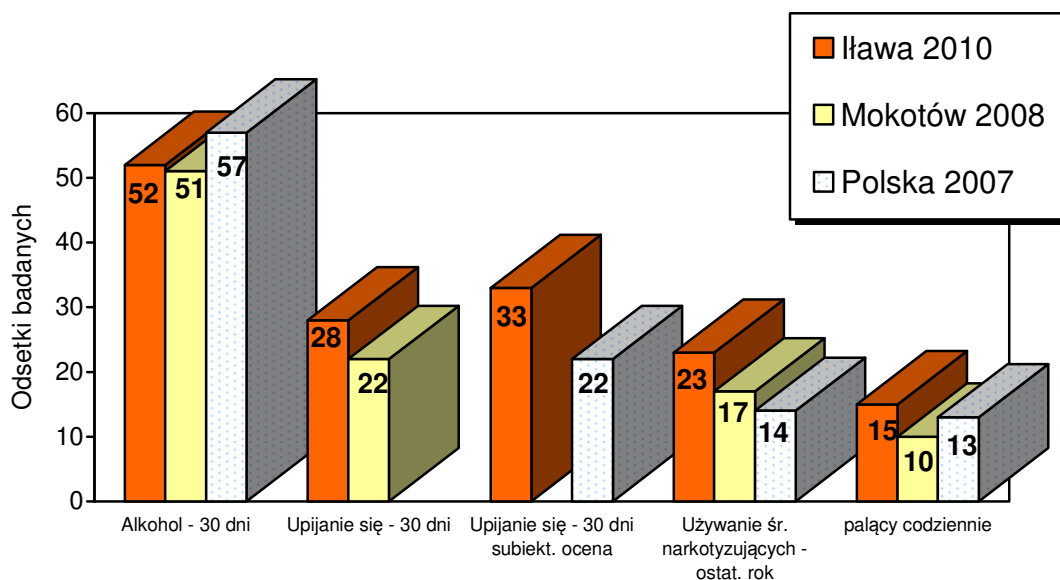
Reasumując można stwierdzić, że na mapie problemów alkoholowych, nie odbiegamy w skali zjawisk od innych miast naszego województwa.

Na podstawie danych przedstawionych w powyższych tabelach można wysunąć przypuszczenie, że wzrosła ilość dziewcząt które spożywają alkohol. W połączeniu z faktem, że kobiety znacznie łatwiej ulegają uzależnieniu od alkoholu wzrost ten powinien budzić niepokój. Zarówno chłopcy jak i dziewczeta w dużej ilości przypadków oświadczyli, że nie ma problemu z dostępem do alkoholu.

**Narkotyki – ostatni rok**  
**Wykres w oparciu o badania ankietowe 2001 - 2010**



**Rys. 1. Zestawienie wyników badań ławskich, mokatowskich i ESPAD. Odsetki 15-letnich uczniów pijących i upijających się w ciągu ostatnich 30 dni oraz używających w ostatnim roku środków narkotyzujących, leków uspokajających lub nasennych, palących.**



Podsumowując zgodnie z danymi zawartymi w analizowanych materiałach nastąpił znaczny wzrost dostępu nieletnich do alkoholu. Należy zauważyć, że alkohol w przeciwieństwie do narkotyków nie jest już tak negatywnie postrzegany przez społeczeństwo.

Ponadto wystąpiło zjawisko bardzo niepokojące, mianowicie wzrosła liczba dziewcząt które sięgają po środki odurzające. Odsetek dziewcząt sięgających po alkohol jest wyższy niż odsetek chłopców, co burzy stereotyp „problematycznych chłopców” jaki utrwalił się w społeczeństwie. Poza tym, duża różnica pomiędzy odsetkami dziewcząt i chłopców sięgających po alkohol w klasie I, ulega zatarciu w klasie III, a różnica nie jest już tak drastyczna. Należy pamiętać o tym, że kobiety znacznie szybciej popadają w uzależnienie, co w połączeniu z młodym wiekiem ankietowanych jest sygnałem o istnieniu bardzo dużego zagrożenia na które należy jak najszybciej zareagować.

Te i wcześniej wymienione wnioski z Raportu znalazły swoje odzwierciedlenie w planowanych działaniach w ramach Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Przeciwdziałania Narkomanii w Iławie w 2012 roku. Działania w ramach Programu są prowadzone i koordynowane przez Ośrodek Psychoedukacji, Profilaktyki Uzależnień i Pomocy Rodzinie w Iławie, którym kieruje Pełnomocnik Burmistrza ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

## **Zadania i Działania Programu**

### **Zadanie pierwsze:**

*Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej, rehabilitacyjnej i poradnictwa dla osób uzależnionych od alkoholu.*

*Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychologicznej i prawnej.*

### **Działania:**

#### **I. Prowadzenie Punktu Informacyjno – Konsultacyjnego dla osób z problemami uzależnień od alkoholu i ich rodzin:**

- motywowanie i informowanie o możliwościach leczenia osób uzależnionych i pomocy rodzinom;
- motywowanie osób pijących ryzykownie i szkodliwie, ale nieuzależnionych, do zmiany szkodliwego wzorca picia;
- udzielanie wsparcia osobom po zakończonym leczeniu alkoholowym;
- udzielanie wsparcia i pomocy rodzinom osób uzależnionych (terapia indywidualna lub grupowa);
- pomoc - poradnictwo, terapia w sytuacji kryzysu w rodzinie;
- pomoc prawna w sytuacji problemów rodzinnych w związku z nadużywaniem substancji psychoaktywnych;
- współpraca z mediami w zakresie publikowania artykułów o tematyce profilaktycznej opracowywanych merytorycznie przez psychologów i terapeutów;
- prowadzenie Telefonu Zaufania dla osób z problemem uzależnień i ich rodzin;
- wspieranie działań Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych poprzez:
  - podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu;
  - współpracę z instytucjami z terenu miasta w zakresie rozpoznawania sytuacji dzieci z rodzin z problemami uzależnień i przemocy;
  - tworzenie i realizacja gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie;

- koordynowanie systemu pomocy dzieciom z rodzin z problemem alkoholowym i problemem przemocy;
- badania w przedmiocie uzależnień przez biegłych sądowych.
- funkcjonowanie Niebieskiej Karty, Niebieskiego Pokoju – pokoju przesłuchań dla dzieci ofiar przemocy seksualnej w Ośrodku;
- poradnictwo i terapia indywidualna dla dzieci i ich rodzin w związku z przemocą wobec dziecka;
- realizacja programów psychoedukacyjnych dla rodzin niewydolnych wychowawczo, zagrożonych – przy współpracy z Sądem;
- współpraca z Sądem, Prokuraturą, Policją, Ośrodkiem Pomocy Społecznej, Służbą Zdrowia i Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie;
- prowadzenie edukacji publicznej za pośrednictwem ławskich mediów;
- wspieranie leczenia odwykowego poprzez:
  - zakup literatury;
  - umożliwienie korzystania z sal ośrodka w celu realizacji programów dodatkowych;
  - informowanie o dostępnych miejscach pomocy i kompetencjach poszczególnych służb i instytucji w których można uzyskać pomoc;

## **II. Prowadzenie działań grupowych skierowanych dla osób z problemami uzależnień od alkoholu i ich rodzin oraz przemocy w rodzinie:**

Prowadzenie grup terapeutycznych i edukacyjnych:

- grupa terapeutyczna dla kobiet – współuzależnienia,
- grupa terapeutyczna dla dorosłych dzieci alkoholików (DDA);
- grupa wyjazdowa dla kobiet współuzależnionych,

Powstanie konkretnej grupy zależy od ilości osób chętnych do skorzystania z tej formy pomocy (planujemy prowadzenie 2 z w/w grup).

## **III. Wspieranie istniejących grup samopomocowych, które skupiają osoby z problemami uzależnień od alkoholu i ich rodzin:**

Wspieranie działań istniejących grup samopomocowych m.in. poprzez:

- zakup literatury;
- umożliwienie korzystania z sal ośrodka w celu realizacji programów dodatkowych;
- dofinansowywanie działań organizowanych przez poszczególne grupy;

- przygotowanie oferty zajęć warsztatowych lub sportowych o charakterze profilaktycznym.

### **Zadanie drugie:**

*Prowadzenie działań profilaktyczno-wychowawczych w OPPUiPR: działania informacyjne i edukacyjne w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć profilaktycznych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci w pozalekcyjnych programach opiekuńczo – wychowawczych i socjoterapeutycznych.*

### **Działania:**

#### **I. Prowadzenie zajęć warsztatowych na terenie OPPUiPR skierowanych do dzieci i młodzieży z iławskich szkół:**

Przygotowanie oferty przeprowadzenia następujących zajęć warsztatowych i edukacyjnych:

- „Warsztaty integracyjne” – skierowane dla odbiorców z różnych grup wiekowych;
- „Poznajmy się lepiej”;
- „Domowi Detektywi”;
- „Nie pal”;
- „Radzenie sobie ze stresem”;
- „Wyłącz komputer i włącz aktywność”.

Częstotliwość prowadzenia konkretnych warsztatów zależy od zainteresowania ze strony iławskich szkół.

#### **II. Prowadzenie Centrum Zajęć Pozaszkolnych w OPPUiPR:**

- Bieżąca działalność Klubu Aktywności „Junior” (dzieci ze szkół podstawowych);
- Bieżąca działalność Klubu Młodzieżowym „Odyseja” (młodzież w wieku od 13-21 roku życia);
- Działania wychowawcze i edukacyjne w Klubie Aktywności „Junior” i Klubie Młodzieżowym „Odyseja”;
- Prowadzenie zajęć korekcyjno – kompensacyjnych dla dzieci z rodzin niewydolnych wychowawczo;
- Prowadzenie zajęć socjoterapeutycznych w Ośrodku;
- Prowadzenie zajęć psychoedukacyjnych w Ośrodku;

- Prowadzenie konsultacji i poradnictwa wychowawczego oraz interwencji w sytuacji picia alkoholu przez młodzież;
- Dożywianie dzieci uczestniczących w zajęciach profilaktycznych w Klubie Aktywności „Junior”;
- Wspieranie Klubu Harcerskiego poprzez:
  - umożliwienie korzystania z sal ośrodka i sprzętu;
  - dofinansowanie zajęć profilaktyczno-wychowawczych prowadzonych metodą harcerską skierowanych do dzieci i młodzieży z Hufca ZHP Iława.
- Prowadzenie dodatkowych zajęć profilaktyczno-wychowawczych w okresie przerwy zimowej oraz wakacyjnej skierowanych do dzieci i młodzieży z terenu miasta Iławy;
- Prowadzenie dodatkowych zajęć profilaktyczno – wychowawczych skierowanych dla uczniów szkół ponadpodstawowych (np. warsztaty, zajęcia na basenie, zajęcia klubowe stacjonarne jak bilard, tenis stołowy, piłkarzyki, dart, oraz krąg zaufania, zawody i turnieje sportowe, zajęcia tematyczne, zajęcia sportowe, zajęcia komputerowe, uczestnictwo w akcjach charytatywnych i wolontariat;

### **III. Prowadzenie programów młodzieżowych oraz wolontariatu:**

- Prowadzenie działań wychowawczych, profilaktycznych i interwencyjnych przez „pedagoga ulicy”.
- Prowadzenie Centrum Wolontariatu Młodzieżowego w Iławie:
  - „Pogotowie Edukacyjne” - pomoc edukacyjna dla młodzieży z iławskich szkół;
  - Wolontariat akcyjny;
  - Pomoc dzieciom niepełnosprawnym;
  - Prowadzenie zajęć warsztatowych i szkoleń dla wolontariuszy;
  - Praca z dziećmi uczestniczącymi w zajęciach pozaszkolnych w OPPUiPR;
  - Odwiedziny chorych w szpitalu oraz podopiecznych w Domu Pomocy Społecznej;
  - Organizacja debat obywatelskich nt Wolontariatu;
  - Wolontariat europejski.
- Udział w konkursach i programach organizowanych przez Polski Czerwony Krzyż, Sanepid oraz inne organizacje.
- Prowadzenie bazy danych wolontariuszy oraz instytucji/organizacji chętnych do współpracy z wolontariuszami

**Zadanie trzecie:**

*Prowadzenie działań profilaktyczno – wychowawczych w innych placówkach na terenie miasta Iławy: działania informacyjne i edukacyjne w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć pozalekcyjnych i programów opiekuńczo – wychowawczych oraz socjoterapeutycznych.*

*Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych.*

**I. Zajęcia pozalekcyjne „Bądź Aktywny po Lekcjach:**

Realizacja działań profilaktycznych z elementami socjoterapii w szkołach podstawowych i gimnazjalnych – program „Socjoterapia” oraz prowadzenie zajęć korekcyjno – wychowawczych z elementami zajęć sportowych – program „Aktywność Sportowa”.

**II. „Animator sportowy– Moje Boisko – Orlik 2012”:**

Koordinacja zajęć dodatkowych skierowanych do dzieci i młodzieży poprzez ustalanie harmonogramu udostępniania obiektów sportowych przy Gimnazjum Samorządowym nr 2. Pomoc przy organizacji zajęć sportowych zarówno dla grup jak również dla pojedynczego odbiorcy oraz prowadzenie działań promocyjnych oraz informacyjnych na temat korzystania z boisk szkolnych. Na potrzeby nadzoru nad bezpieczeństwem użytkowników obiektów sportowych utrzymywanie stałego kontaktu z dyrekcją, pielęgniarką szkolną, oraz pracownikiem technicznym. Współpraca z Pedagogiem ulicy oraz prowadzenie dokumentacji dotyczącej korzystania z obiektów sportowych.

**IV. Animator NGO:**

Prowadzenie Centrum Organizacji Pozarządowych działającym w obszarze pomocy osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym, pełnienie dyżurów, prowadzenie konsultacji oraz organizacja szkoleń zgodnie z potrzebami na temat profilaktyki dla organizacji pozarządowych.

**V. Asystent Rodziny:**

Rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, będą mogły otrzymać wsparcie od miasta w postaci asystenta rodziny



który wesprze rodziny w przewyciężaniu trudności związanych z opieką i wychowaniem małoletnich dzieci.

Asystent ułatwi rodzicom wypełnianie ról społecznych aby doprowadzić do osiągnięcia podstawowej stabilizacji życiowej i nie dopuścić do umieszczania dzieci poza rodziną w placówkach lub rodzinach zastępczych. Jeśli dzieci znajdują się pod pieczę zastępczą, rolą asystenta będą działania na rzecz ich jak najszybszego powrotu do rodziny.

Zadaniami asystenta rodziny są w szczególności:

- prowadzenie poradnictwa i edukacji dla rodzin będących w trudnej sytuacji życiowej oraz udzielanie informacji na temat pomocy świadczonej przez właściwe instytucje rządowe, samorządowe i organizacje pozarządowe,
- udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w znalezieniu pracy, podnoszeniu kwalifikacji zawodowych oraz zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego,
- współpraca z jednostkami administracji rządowej i samorządowej, właściwymi organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny,
- sporządzanie planu pracy z rodziną, we współpracy z zespołem interdyscyplinarnym,
- monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z rodziną,
- prowadzenie dokumentacji dotyczącej pracy z rodziną,
- sporządzanie na wniosek sądu opinii o rodzinie i jej członkach,
- udzielanie pomocy rodzinom zastępczym spokrewnionym oraz pełnoletnim wychowankom opuszczającym te rodziny.

## **VI. Dofinansowanie zadań profilaktyczno - wychowawczych w Mopsiku:**

### Działania:

- Prowadzenie zajęć korekcyjno – kompensacyjnych dla dzieci z rodzin niewydolnych wychowawczo (zajęcia w Mopsiku);
- Dożywianie dzieci uczestniczących w zajęciach profilaktycznych w Mopsiku;
- Opłata za szkolenia z zakresu profilaktyki

## **VII. Działania profilaktyczno wychowawcze w innych placówkach z terenu miasta**

### **Ilawy:**

Działania:

- Prowadzenie konsultacji i poradnictwa psychologicznego dla nauczycieli iławskich szkół – grupa szkoleniowo–superwizyjna dla nauczycieli, szkoleniowe Rady Pedagogiczne;
- Prowadzenie zajęć socjoterapeutycznych i psychoedukacyjnych poprzez realizację m.in. następujących działań prowadzonych w szkołach:
  - „Aktywizacja społeczna”;
  - „Alkohol a kierowca”;
  - „Ciężą a alkohol”;
  - „Poradnictwo zawodowe”;
  - „Nie pal” i inne.
- Współpraca ze szkołami w zakresie realizacji działań profilaktycznych: Programy: „*Domowi Detektywi*”, „*Fantastyczne Możliwości*”;
- Współpraca ze szkołami w zakresie realizacji działań profilaktycznych: koncerty profilaktyczne, występy teatralne, występy muzyczne;
- Współpraca ze szkołami w zakresie edukacji rodziców;
- Współpraca przy realizacji Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych z następującymi podmiotami:
  - Sąd Rejonowy w Iławie;
  - Komenda Powiatowa Policji w Iławie;
  - Szkoły iławskie;
  - Iławskie Centrum Kultury;
  - Iławskie Centrum Sportu, Turystyki i Rekreacji;
  - Straż Miejska w Iławie;
  - Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Iławie;
  - Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie;
  - Organizacje Pozarządowe z terenu miasta Iławy;
  - Starostwo Powiatowe w Iławie;
  - Warsztaty Terapii Zajęciowej w Iławie;
  - Oddział Leczenia Uzależnień w Iławie;
  - Poradnia Leczenia Uzależnień w Iławie;
  - Fundacja „*Dzieci Niczyje*” w Warszawie;
  - Instytut Psychiatrii i Neurologii w Warszawie
  - Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
  - Urząd Marszałkowski Województwa Warmińsko – Mazurskiego;

- Szkoła Wyższa im. Pawła Włodkowica w Płocku Filia w Iławie;
- Laboratorium Psychoedukacji w Warszawie;
- Polskie Towarzystwo Psychologiczne;
- Towarzystwo Przyjaciół Dzieci w Iławie;
- Civitas Christiana w Iławie;
- Kluby i grupy samopomocowe – AA, Al-Anon, DDA;
- Kościoły różnych wyznań;
- Sanepid oraz PCK – koło w Iławie i inne;
- Współpraca z organizatorami kursów dla dorosłych:
  - szkolenia kierowców w zakresie „*Alkohol a kierowca*”;
  - szkolenia dla właścicieli i sprzedawców punktów sprzedaży napojów alkoholowych.

#### **Zadanie czwarte:**

Organizacja kolonii, półkolonii i zajęć profilaktycznych podczas, których realizowane będą różnorodne formy zajęć:

1. zajęcia ukierunkowane przede wszystkim na:
  - promocję aktywnego, zdrowego stylu życia bez nałogów;
  - eliminowanie zachowań niepożądanych (agresja);
  - radzenie sobie z własnymi emocjami;
- zajęcia integracyjne;
- gry i zabawy;
- zajęcia rekreacyjno – sportowe (konkursy, turnieje sportowe, prezentacja grup).

#### **Zadanie piąte:**

*Szkolenia konferencje i kampanie o charakterze profilaktycznym prowadzone na terenie miasta Iławy.*

#### **Działania:**

1. Konsultacje i szkolenia dla instytucji zajmujących się problematyką związaną z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów uzależnień i przemocy,
2. Przeprowadzanie szkoleń dla przedstawicieli różnych grup zawodowych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień i przemocy m.in. „*Alkohol a kierowca*”, „*Podstawy profesjonalnej profilaktyki*”.
3. Wspieranie leczenia odwykowego poprzez:

- Dofinansowanie wybranych szkoleń pracowników lecznictwa odwykowego;
  - dofinansowanie dodatkowych, ponadpodstawowych programów profilaktycznych;
4. Przeprowadzanie kampanii np. „Akcja Krzyś”.
  5. Współpraca ze szkołami w zakresie realizacji działań profilaktycznych: występy artystyczne, teatralne.

#### **Zadanie szóste:**

Realizacja zadań mających na celu prawidłowe funkcjonowanie Ośrodka związane z bieżącym utrzymaniem oraz prowadzenie księgozbioru podręcznego, udostępnienie pomieszczeń dla spotkań stowarzyszeń, udostępnienie pomieszczeń i pomocy organizacjom, ruchom trzeźw ościowym i wspólnotom AA, Al-Anon i DDA.

#### **Zadanie siódme:**

*Działania Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.*

#### **Działania:**

1. Kontrole punktów sprzedaży i podawania napojów alkoholowych prowadzone przez Straż Miejską, Policję i Miejską Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
2. Przeszkolenie sprzedawców, właścicieli sklepów i lokali gastronomicznych w zakresie kontrolowania wieku klientów.
3. „List do sprzedawców” – akcje obserwacji lokali sprzedaży i podawania napojów alkoholowych.
4. Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art.13<sup>1</sup> i 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego.
5. Składanie do organów policji wniosków o wszczęcie postępowania dowodowego.

Realizacja Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Przemocy ma w konsekwencji zmierzać do budowy i rozwoju systemu prawnych i organizacyjnych rozwiązań w ramach profilaktyki społecznej. Wykonanie Programu prowadzi Ośrodek Psychoedukacji, Profilaktyki Uzależnień i Pomocy Rodzinie w Iławie, którym kieruje Pełnomocnik Burmistrza ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Uzależnień.

## **Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych**

### **Kompetencje członków gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych.**

Zgodnie art. 4 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi członkowie gminnej komisji mają obowiązek być przeszkoleni w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych. Ustawodawca nie wskazuje jaki zakres kompetencji jest wymagany. Można jednak przyjąć, iż kwalifikacje członków komisji są pochodną zadań wskazanych w ustawie, które są inicjowane przez gminną komisję i realizowane w ramach gminnego programu. Zatem członkowie komisji powinni posiadać podstawową wiedzę z zakresu:

- uzależnienia, jego wpływu na funkcjonowanie rodziny z problemem alkoholowym oraz nowoczesnych metod leczenia;
- sytuacji dzieci w rodzinach alkoholowych i strategii pomocy;
- zjawiska przemocy domowej i współdziałania służb w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej;
- oddziaływań profilaktycznych realizowanych w środowisku szkolnym, rodzinnym i wśród społeczności lokalnej;
- budowania gminnego programu w oparciu o diagnozę lokalnych problemów, potrzeb i zasobów;
- prowadzenia kontroli punktów sprzedaży w zakresie przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwolenia.

Członkowie komisji powinni także posiadać podstawowe umiejętności w zakresie pierwszego kontaktu z osobą uzależnioną i współuzależnioną oraz znać procedurę zobowiązania do leczenia.

Osoby przeprowadzające rozmowy z osobami wezwanymi przed komisję celem rozpoczęcia procedury zobowiązania do leczenia, powinny posiadać profesjonalne przygotowanie do motywowania i nawiązywania kontaktu psychologicznego. Mogą to być terapeuci, psychologowie, specjaliści psychoterapii uzależnień, instruktorzy terapii uzależnień lub inne osoby, które odbyły szkolenia z dziedziny pomagania osobom uzależnionym i współuzależnionym.

**Skład Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych:**

1. Wieczorek Łucja	– terapeuta uzależnień	– przewodniczący komisji
2. Panfil Krzysztof	– pracownik UM Iławy	– zastępca przewodniczącego
3. Liedtke Alina	– pracownik UM Iławy	– sekretarz
4. Galiński Marek	– pracownik KPP	– członek
5. Górny Danuta	– psycholog	– członek
6. Kaucz Lucyna	– psycholog	– członek
7. Śliwińska Bogusława Iwona	– terapeuta uzależnień	– członek
8. Mówiński Wojciech	– prawnik	– członek
9. Motylińska Renata	– pedagog GS nr1	– członek
10. Janina Janikowska	– pedagog GS nr1	– członek
11. Marek Tomaszewski	– pedagog GS nr1	– członek
12. Kruszewska Katarzyna	– wychowawca w Centrum Zajęć Pozaszkolnych „Junior”	– członek

**Zasady wynagradzania członków MKRPA.**

1. Podstawą wynagradzania członków Komisji są umowy – zlecenia na wykonanie konkretnych zadań;
2. Ustala się następujące stawki wynagrodzeń:
  - Przewodniczący – ryczałt miesięczny w wysokości 700,00 zł;
  - Sekretarz – ryczałt miesięczny w wysokości 350,00 zł;
  - Zastępca przewodniczącego – ryczałt miesięczny wynosi 200,00 zł;
  - Pozostali członkowie wg stawek:
    - a) diagnozowanie pacjentów oraz wydanie opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu – za przeprowadzenie badań i wydanie opinii przez dwóch biegłych każdy z biegłych otrzyma wynagrodzenie w wysokości 9% kwoty bazowej, której wysokość określa ustawa budżetowa na dany rok a będącej podstawą określenia wynagrodzeń biegłych sądowych za wykonaną pracę;
    - b) przeprowadzenie wywiadów środowiskowych – 50,00 zł za przeprowadzony wywiad;
    - c) przeprowadzenie kontroli, oraz oględzin punktów sprzedaży napojów alkoholowych – 120 zł za jeden dzień kontroli, obserwacji, oględzin;
    - d) prowadzenie dyżurów interwencyjnych, konsultacji indywidualnych, rozmów motywujących do leczenia, terapii rodzinnej i małżeńskiej, terapii

- indywidualnej, terapii grupowej, oferty wybrane zgodnie z ustawą o zamówieniach publicznych;
- e) za posiedzenia Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych – ryczałt miesięczny wynosi 90,00 zł;
  - f) za przeprowadzenie szkoleń dla właścicieli i sprzedawców punktów sprzedaży napojów alkoholowych – 40,00 zł / godzinę;
  - g) inne według stawek zatwierdzonych przez Radę Miasta.
3. Członkowie Komisji będący pracownikami etatowymi w gminnych jednostkach samorządowych za wykonywane czynności w godzinach pracy nie otrzymują wynagrodzenia;
4. Jeżeli przewodniczącym Komisji jest Pełnomocnik ryczałt określony w punkcie 2 nie przysługuje.

Czasowy nakład wykonywania zadań, o których mowa w punkcie 2 pkt. d/, e/, f/ ustala każdorazowo Przewodniczący Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych zgodnie z Miejskim Programem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Uzależnień i Pomocy Rodzinie.

### **Zespół Interdyscyplinarny**

Zespół ma za zadanie m.in. diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie, następnie podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w celach zapobiegawczych bądź podejmowanie interwencji w środowisku dotkniętym patologią. Zespół interdyscyplinarny realizuje następujące działania:

- Realizacja działań określonych w gminnym programie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie.
- Pomoc osobom, rodzinom, grupom problemowym i środowiskom dysfunkcyjnym w przezwyciężeniu ich problemów poprzez następujące działania:
  - diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie,
  - podejmowanie działań pomocowych w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku,
  - inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie,
  - monitorowanie sytuacji w rodzinach w których wystąpił problem przemocy,
  - współdziałanie z innymi podmiotami przy rozwiązywaniu problemu
  - i przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

- rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym,
- inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie.

Do zadań zespołu należy również dokumentowanie podejmowanych działań, a także ich efektów.

W skład zespołu wchodzi przedstawiciele instytucjami, które pracują w obszarze przemocy domowej.





*Opracował:* Krzysztof Panfil – Pełnomocnik Burmistrza ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Uzależnień.